

Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW) KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Werk aan de winkel voor de waterkwaliteit in de stad

2023

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)

(2023). *Werk aan de winkel voor de waterkwaliteit in de stad*. <https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=30458>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

pure@knaw.nl

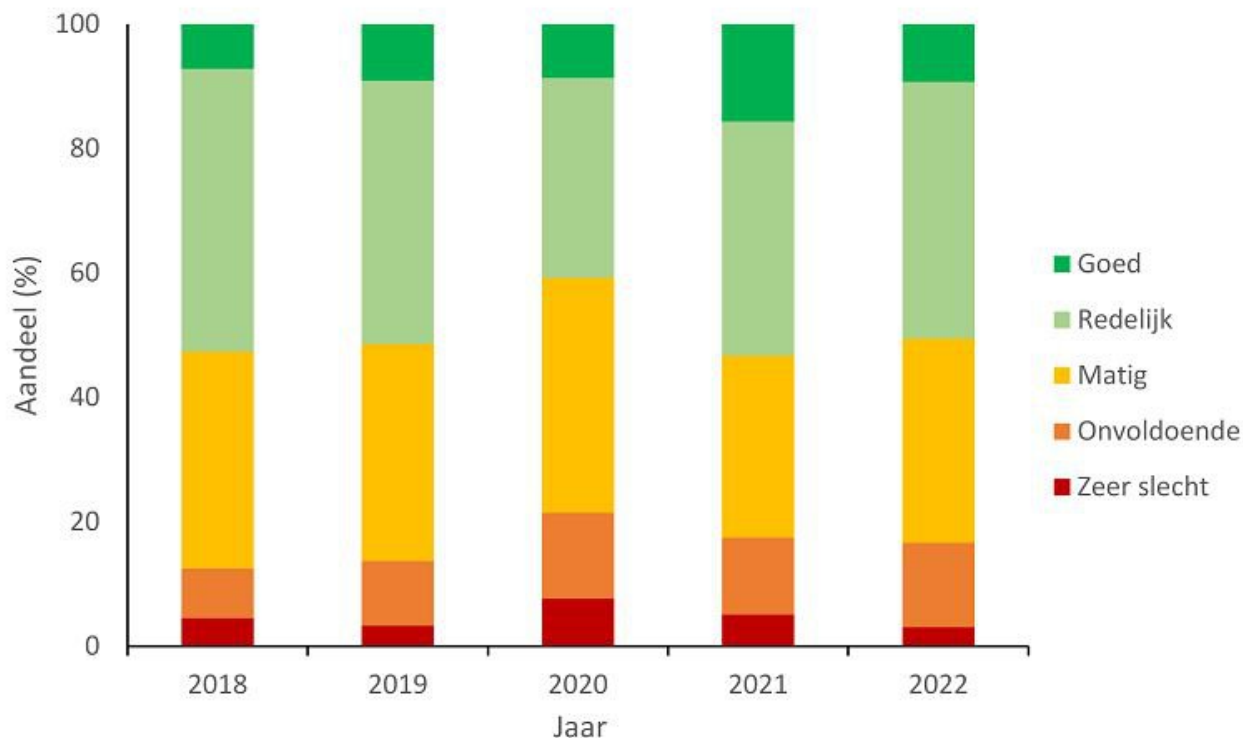
Werk aan de winkel voor de waterkwaliteit in de stad

[Nederlands Instituut voor Ecologie \(NIOO-KNAW\)](#), [Wageningen Environmental Research](#), [Wageningen University & Research](#), [Waterschap Brabantse Delta](#)

8-MRT-2023 - Kleine waterdieren zoals kokerjuffers en muggen- en libellenlarven geven een indruk van de waterkwaliteit op die plek. Dankzij de webapp Waterdiertjes.nl kan iedereen hieraan bijdragen. Wat zegt de opbrengst van 2022 ons? Dat het bootsmannetje het vaakst gevonden is en dat de kwaliteit van stadswateren nog niet op het gewenste niveau is.

Deel deze pagina [f](#) [t](#) [in](#) [✉](#)

Alweer voor het vijfde jaar hebben vrijwilligers in 2022 de waterkwaliteit in kaart gebracht via Waterdiertjes.nl, met speciale aandacht voor stadswateren, zowel de vijvers als de grachten. Zo'n 650 vrijwilligers verzamelden waterdiertjes op ruim 650 verschillende locaties verspreid over het hele land. Een grote variatie aan beken, sloten, kanalen, plassen, vijvers en poelen zijn bezocht en bemonsterd op de aanwezige waterdiertjes. Waterdiertjes.nl levert aan de hand van de gevangen waterdiertjes een beoordeling van het water op, variërend van zeer slecht tot goed. Het globale beeld over de waterkwaliteit was in 2022 niet veel anders dan in voorgaande jaren. Een klein deel van de onderzochte wateren heeft een goede waterkwaliteit, maar de kwaliteit van de meeste wateren is matig tot redelijk. Gelukkig zijn er maar weinig metingen met heel slechte kwaliteit.

Waterkwaliteit in vijf klassen voor alle bemonsterde wateren in de periode 2018 tot en met 2022 (Bron: Waterdierjes.nl)

Top 10

De Top 10 van waterdieren die op de meeste plekken zijn gevonden, wordt in 2022 duidelijk aangevoerd door het bootsmannetje, een onder water levende wants. Bootsmannetjes zijn heel goede zwemmers en ook goede vliegers. Ze zwemmen op hun rug waardoor ze goed zicht hebben op hun prooi die op of tegen het wateroppervlak zit. Ze gebruiken de sterk behaarde achterpoten om te zwemmen. Soms zie je een zilvergrijze laag om het achterlichaam. Dat is een heel dun laagje lucht dat door de buikharen wordt vastgehouden en dat ze gebruiken om te ademen. Ze moeten regelmatig naar de oppervlakte om de luchtlaag te verversen, waarbij ze het achterlichaam net boven het water uitsteken.

De Top 10 bestaat verder voor een groot deel uit dezelfde soorten als vorig jaar, maar soms op een andere positie. Watermijt, duikerwants, larve van de waterjuffer, zwemmende haftenlarve, schaatsenrijder en poelslak zijn de vaste gasten in beide Top 10-lijstjes, dus zowel in het lijstje van de soorten die op de meeste plekken zijn aangetroffen als in de lijst van waterdieren met het hoogste aantallen op alle plekken samen.

Frequentie	Bootsman 1 2 344	Waterjuffer larve 2 4 279	Schaatsenrijder 3 1 274	Poelslak 4 9 269	Watermijt 5 5 255
	Duikerwants 6 7 236	Waterkever 7 6 223	Zoetwater pissebed 8 - 214	Zwemmende haften larve 9 9 212	Bloedzuiger 10 - 142

Aantallen	Bootsman 1 2 4046	Watermijt 2 1 2940	Duikerwants 3 3 2889	Vlokreeft 4 5 2315	Larve vedermug 5 - 2142
	Zoetwater pissebed 6 9 1992	Zwemmende haften larve 7 6 1864	Schaatsenrijder 8 7 1663	Waterjuffer larve 9 4 1650	Poelslak 10 8 1436

Overzicht van de tien soorten die op de meeste plekken zijn aangetroffen (frequentie) en de Top 10 van soorten met de meeste individuen (aantallen), waarbij de watervlo-achtigen buiten beschouwing zijn gelaten. Per soort is het rangnummer in 2022 (linksboven in groen) en 2021 (rechtsboven in paars) weergegeven. Het getal linksonder geeft het aantal locaties weer waar de soort is waargenomen (frequentie) of het totaal aantal individuen (aantallen) (Bron: Waterdierjes.nl)

Waterkwaliteit in de stad

In 2022 lag de focus voor Waterdierjes.nl op stadswateren, zowel openbare vijvers als grachten. Welk stadswater heeft de beste waterkwaliteit? In 52 gemeenten zijn waterdierjes verzameld in de bebouwde omgeving en in 15 daarvan zijn meerdere stadswateren bemonsterd. In een gemeente waren dat er zelfs 7! Voor die 15 gemeenten met meerdere onderzochte wateren hebben we bekeken welk water de beste score voor de waterkwaliteit had. In enkele gevallen was het aantal gevangen waterdieren te klein voor een betrouwbare beoordeling en die zijn dan ook niet verder meegenomen.

Tabel: Overzicht van locaties met de hoogste score voor de waterkwaliteit volgens Waterdierjes.nl binnen een bepaalde plaats, gesorteerd op kwaliteit en alfabetisch op plaats. Tevens is per gemeente het totaal aantal meegenomen locaties weergegeven. (Bron: Waterdierjes.nl)

Plaats	Aantal locaties	Locatie	Kwaliteit
Amersfoort	3	Vijver Kapelweg	Goed
Amsterdam	5	Meer Amsterdamse Bos	Redelijk
Castricum	4	Vijver Laan van Albert's Hoeve	Redelijk
Hardewijk	3	Couperus gracht	Redelijk
Hoorn	2	Vijver Mandelapark	Redelijk

Leeuwarden	5	Gracht Groenesterpaad	Redelijk
Velp	2	Vijver Landgoed Larenstein	Redelijk
Wageningen	2	Vijver op Campus	Redelijk
Wijk bij Duurstede	2	Vijver Boterslootweg	Redelijk
Zwolle	3	Vijver Bachlaan	Redelijk
Geldermalsen	2	Gracht Verlengde Bredestraat	Matig
Leidschendam	2	Vijver Ooievaarspad	Matig
Oegstgeest	3	Gracht Landgoed Huys te Warmont	Matig
Rotterdam	3	Gracht Van Ballegooijsingel	Matig
Utrecht	2	Gracht Lomanlaan	Matig

In een derde van de gemeenten was de kwaliteit van het best scorende water matig. In de rest van de gemeenten was de kwaliteit van het best scorende water redelijk en slechts één keer goed. De resultaten van de inventarisaties van de vrijwilligers laten zien dat de waterkwaliteit in de bebouwde omgeving wel verbeterd kan worden.

Water in de bebouwde omgeving staat vaak bloot aan nogal wat negatieve beïnvloedingen door de mens. Zo zijn het meestal door de mens aangelegde wateren met bekaide oevers, of een steil oeverprofiel, waarbij geleidelijke overgangen ontbreken. Onderhoud zoals maaien en baggeren van de stedelijke wateren is essentieel, maar gebeurt vaak en/of rigoureuus, wat ten koste gaat van de variatie. Eentonigheid van de leefomgeving leidt tot het aantreffen van minder soorten en een lagere waterkwaliteit.

Ongewenste verrijking van het water met voedingsstoffen is een andere oorzaak. Riooloverstorten die op het water uitkomen, inspoeling van hondenpoep vanaf de waterkant na een regenbui, of eenden die gevoerd worden dragen hieraan bij. Door de overmaat aan voedingsstoffen ontstaat algenbloei in meertjes en dikke krooslagen op beschutte wateren. Ook kan er straat- en zwerfvuil zoals blikjes, plastic en andere rommel in het water terecht komen. Zowel verantwoordelijke organisaties (stadsbesturen en waterschappen) als burgers zullen de handen uit de mouwen moeten steken om de waterkwaliteit in dorp en stad te verbeteren.

Een deel van de stadsgracht in Wageningen (Bron: Edwin Peeters)

Libellen in 2023!

In 2023 richt Waterdierjes.nl zich niet op een bepaald watertype, maar op een speciale diergroep. We willen graag meer te weten komen over de verspreiding van de larven van libellen in het water in Nederland. Het gaat dan om zowel de echte libellen als de waterjuffers. Op welke plekken zitten ze, in welke maanden van het jaar worden ze gevangen? En met welke andere dieren worden ze gevangen? Door waterdierjes te vangen en de vangsten door te geven, help je mee om hier meer inzicht in te krijgen.

Gebruik de webapp

Met de webapp *Waterdierjes.nl* kan eenvoudig de waterkwaliteit beoordeeld worden aan de hand van ongewervelde dieren die in het water leven. De dieren op de IVN-zoekkaart vormen de basis van de webapp. Iedereen kan meedoen. Ga met een schepnet door het water, bekijk welke dieren er in zitten, geef de gevangen aantallen door en ontvang de score voor de waterkwaliteit. Ga naar www.waterdierjes.nl voor verdere instructies en informatie.

Waterdierjes.nl is een initiatief van GLOBE Nederland, Wageningen University & Research, het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW), IVN Natuureducatie, Waterschap Brabantse Delta & TAUW en wordt financieel ondersteund door Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Hoogheemraadschap Delfland, Waterschap Drents Overijsselse Delta, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Hunze en Aa's, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Waternet. Overige partners zijn EIS-Kenniscentrum Insecten, Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat, Nationale Databank Flora en Fauna, STOWA & Unie van Waterschappen.

Tekst: Edwin Peeters, Wageningen University & Research; Michiel Wilhelm, TAUW; Froukje Rienks, Nederlands Instituut voor Ecologie NIOO-KNAW; Laura Seelen, Waterschap Brabantse Delta

Foto's: Guido Waajen (leadfoto: Linievijver Breda); Waterdierjes.nl; Edwin Peeters

33 duizend liefhebbers van natuur krijgen het al

GRATIS natuurnieuws per email van Nature Today!

Topbiologen delen hun kennis graag.

Meld je ook aan

Laatste berichten

- Voorgestelde maatregelen zijn onvoldoende voor herstel Kennemerduinen-Zuid
21-mrt-2023
- Boswachters van Nederland: rust voor kraamkamer natuur
21-mrt-2023
- Natuurjournaal 21 maart 2023
21-mrt-2023
- Nachtelijke bestuiving van belang voor de productie van aardbeien
20-mrt-2023
- Week van de cedergrondbekerzwam
20-mrt-2023
- Natuurjournaal 20 maart 2023
20-mrt-2023
- Een obscuur oorschelpje
19-mrt-2023
- Rewilden tot op de bodem – voor een complete voedselketen
19-mrt-2023
- Natuur op de stoep: pitrus
19-mrt-2023
- Natuurjournaal 19 maart 2023
19-mrt-2023

Zie ook

- Onderzoek door vrijwilligers waardevol bij het monitoren van waterkwaliteit
2-mrt-2022
- Metingen waterkwaliteit door burgers veelbelovend
13-feb-2019
- Opvallend veel waterdierpjes gezocht in 2020; poelslak meest gevonden
2-mrt-2021
- Op jacht naar watermonsters van Eindhoven tot Stadskanaal
9-aug-2020
- Bepaal de waterkwaliteit in jouw buurt met waterbeestjes
22-apr-2020